

Yttrande över **Kommunen Ystad 2030. Översiktsplan 2030**

Naturskyddsföreningen i Ystad (org nr 848000-8658) med ca 600 medlemmar i Ystads kommun ber att få lämna nedanstående yttrande över Kommunen Ystad 2030. Översiktsplan 2030.

1 Inledning

Inledningsvis vill vi framhålla att översiktsplanen ger en god bild av förhållandena i Ystads kommun i dag och beskriver hur utvecklingen kan bli fram till 2030. Planen är mycket omfattande och har i viss mån varit svåröverskådlig/svår att tränga in i, varför vi väljer att endast kommentera och lämna synpunkter på vissa delar av översiktsplanen.

2 Långsiktighet i planen

Vi väljer att citera inledningen i översiktsplanen som i sin formulering osökt leder tankarna till ett långt perspektiv, bra mycket längre horisont än 2030 för en vision.

”Översiktsplanen pekar ut kommunens vision och viljeinriktning och det handlar om att tänka efter i god tid för att se till kommunens helhet.”

Kommunens Översiktsplan (ÖP) beskriver planer för en 10-årsperiod, vilket enligt vår mening är ett mycket kortsiktigt perspektiv.

”Genomförandet av planen genom efterföljande detaljplaner, lov och tillstånd, liksom effekter och konsekvenser kan komma långt efter år 2030.”

Det är helt riktigt att översiktsplanen kommer att ha påverkan långt fram i tiden. Mot den bakgrunden saknar vi en redovisning av kommunens vision alternativt plan för det långa perspektivet. Inte minst med tanke på de klimatförändringar som med mycket stor sannolikhet kommer att påverka naturförhållandena i Ystads kommun och vara avgörande för vilken framtid vi ger kommande generationer. Vill vi försöka förhindra en klimatkatastrof och massutrotningen av arter eller vill vi fortsätta på utstakad väg? Det här är frågor som bör genomsyra kommunens planer den kommande tioårsperioden och sedan fortsätta vara ledande även därefter.

Även i så ett kort perspektiv, som fram till 2030, kan förutsättningar relativt snabbt förändras. Framförhållning inför detta saknas i översiktsplanen.

3 Hållbar utveckling

a) *”Hållbar utveckling innebär att man tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov.”*

En kortsiktig utveckling ska således enligt skrivningen vara en hållbar länk i en långsiktig utvecklingskedja. Som vi redan påpekat ovan saknar vi kommunens vision sett till ett betydligt längre perspektiv. Vi efterlyser också de konkreta planerna som visar på att målet om hållbar utveckling är mer än skrivna ord. Hur skulle hållbar utveckling kunna se ut i vår kommun? Det krävs nytänkande och mod här!

b) *”Möta upp klimatförändringar och verka för minskad klimatpåverkan.”*

Hur rustas i dag för Ystads situation i ett mer än 100-årigt, långsiktigt perspektiv med tanke på höjda havsnivåer, erosion och översvämningar? Tyvärr talar fakta för en mycket omdanande förändring av Skånes och därmed också Ystads kustområden.

Styrningen av bebyggelse bör alltså ske till de delar av kommunen som långsiktigt är riskfria med tanke på ovan nämnda klimatförändringar. Där kan medborgarna känna trygghet för sig själva och inför framtiden.

Kortsiktig exploatering i form av utfyllnad och förhöjning av mark i kustnära områden och nära åar är att bädda för framtida problem och att "äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov".

Det riskområde i Nybrostrand som finns utmed havet är en varningssignal om kommande förändringar vid åmynning och utmed stranden.

Försiktighet gällande exploatering av Nybrostrand bör tas eftersom delar området riskerar att påverkas av havsnivåhöjningen. Vid stigande havsnivå kommer åns utlopp att höjas vilket medför översvämningar i åns övre lopp. För exploatering anser vi därför att man bör prioritera sockerbruksområdet eftersom man då inte tar jordbruksmark eller strandäng / strandängsliknande mark i anspråk.

Naturskyddsföreningen anser att de statliga naturreservaten i Köpingsbro och L:a Köpings bör förlängas med ett kommunalt reservat fram till golfklubben och att det upprättas en skötselplan för att förhindra igenväxt av ängen. Området är utpekade som värdeakt sandmark. Vi motsätter oss en camping och fritidshusbebyggelse i området eftersom exploateringen kan förstöra värdefulla marker för rara arter och det behövs som en buffertzona när havsnivåerna höjs.

Jordbruksmark är värdefull och bör i första hand inte nyttjas för bebyggelse. Att kompensera ianspråktagen jordbruksmark är svårt. Det krävs en plan med fördjupad analys och konsekvensbeskrivning ur naturresursperspektiv vid varje etablering av bostadsområden.

Det området norr om Nybrostrand som planeras för bebyggelse utmed Köpingsbrovägen bör därför utgå från planeringen. I stället bör byggnation styras till Köpingsbro där en förtätning av befintlig bebyggelse borde kunna ske.

Det nya bostadsområdet utmed Köpingsbrovägen i Nybrostrand ökar behovet av närliggande naturområden för de boende. Det gröna stråket utmed Nybroån och Nybrofältet kommer att bli ett välbesökt strövområde för barnfamiljer och naturvänner.

c) "Bevara och utveckla kommunens unika landskapsbild och värdefulla naturmiljö. Värna och skydda kulturmiljön, både i staden och på landsbygden."

Kommunens unika landskapsbild präglas av jordbruksbygd med byar i ett backlandskap som lockar många besökare och inflyttare. Många minnen från tidigare århundradens strävan väcker respekt och ska vårdas väl. Slottens betydelse ska inte underskattas. På deras marker finns en stor del av den naturmiljö som kommuninnevånarna kan vandra i och studera flora och fauna. Här finns potential för fler kommunala insatser för att skydda dessa skogsområden så att de även framgent blir tillgängliga för alla enligt allemansrätten.

Byarnas identitet utarmas när service och kommunikationen samt nyproduktion av bostäder koncentreras till tätorten Ystad samt Köpingsbro/Nybrostrand och Svarte

När distansarbete snart är det normala arbetssättet för unga och vuxna kommer allt fler att välja att bosätta sig även på mindre orter

Därför ska kommunen vara generös och prioritera utbyggnad av byarna framför tätortsnära villaområden. I en del av byarna finns dessutom redan planlagd byggklar mark och ny mark behöver inte tas i anspråk i de prioriterade orterna.

Då främjas föreningsliv och samhörighet. Den sociala dimensionen av hållbarhet främjas och landsbygden blir levande hela året.

Generellt vill vi se en förtätning av bostadsbebyggelse som tar hänsyn till befintliga naturresurser.

d) "Värna och utveckla rekreation och friluftsliv och stärka de gröna sambanden. Hushållning med värdefull jordbruksmark."

Naturskyddsföreningen i Ystad är särskilt nöjd med att man vill stärka de blåa och gröna stråken kring åar och bäckar, i vissa fall återskapa slingrande lopp och att man vill underlätta för invånare och besökare att kunna ta sig till rekreationsområden utan bil.

Det är ont om strövområden i Ystads kommun. De som finns nära bebyggelse är hårt belastade. Områden för rekreation och friluftsliv måste framför allt av folkhälsoskäl prioriteras starkare i samband med planering av bostadsområden.

Det nya grönområde som planeras väster om Ystad är ett välkommet tillskott. Det kan binda samman ett grönt stråk från Lilleskog, Dag Hammarskjölds Park och Sandskogen ut till Nybrostrand och Kabusa skjutfält. Låt det bli ett sammanhängande område som präglas av biologisk mångfald av vilda arter.

Det gäller att ta tillvara de resurser i form av mark som kommunen redan äger för att binda samman olika naturreservat. En investering för framtida generationer och deras behov av områden att finna möjligheter till upplevelser, rekreation, motion och njutning. Inte minst under detta år med coronapandemin har visat att många människor söker sig ut till naturområden för att ha en möjlighet till rekreation och motion etc.

Kommunens åar är en stor naturresurs för fiskare och övriga naturintresserade. Naturstigar med information om natur, växter och djur kan komplettera naturupplevelsena.

Utmed Nybroån finns redan början till vandringsled mellan havet och det nya naturreservatet Lilla Köpinge i Köpingebro. Att anlägga vandringsstigar utmed åarna stärker både gröna och blåa stråk. Gällande den blågröna stråken kan man förslagsvis utgå från en 20 m bred zon från vardera å-kant och låta den bli en beskogad stig med inslag av naturliga gräs och örter. Det gynnar den biologiska mångfalden genom de korridorer som bildas och gynnar även djur och växtlivet i åarna. Stigar längs med strandzonerna blir trevliga promenadstråk som gynnar folkhälsan

e) "Bevara och utveckla kommunens naturområden."

Förlusten av biologisk mångfald fortskrider i snabb takt, slår den europeiska naturvårdsbyrån fast. Även i Sverige är naturen hårt trängd och miljömålen är inte uppnådda.

EU-kommissionen föreslår att 30 % av land- och havsområden ska skyddas varav 10 % ska vara strikt skyddade till 2030.

Arbetet med att skydda värdefull natur måste påskyndas i Ystad kommun genom att t ex inrätta fler kommunala naturreservat fram till 2030. *(Naturskyddsföreningen har lämnat ett konkret förslag på ett nytt kommunalt naturreservat Nybrostrand/Köpingebro hösten 2019)*

Natura 2000-områden finns i kommunen i Sandskogen och på Kabusa/Hammars backar/Kåsebergaåsen. Dessa områden är en stor tillgång för kommunen. Strömmen av vandrare blir allt tätare utmed vandringsleden och naturintresserade kan här få sitt lystmäte av sällsynta växter och djur.

I Ystad kommun finns även ett antal statliga naturreservat som är flitigt besökta av invånarna. Ett nytt statligt naturreservat finns inte med i Översiktsplanen uppräknad. Det är det nya naturreservatet Lilla Köpinge strax väster om Köpingebro. Området har sedan länge använts av ortsborna och därför är det mycket glädjande att det nu skyddas som reservat.

"Här kan skogliga naturvärden stärkas genom naturvårdsinriktad skötsel. Även förutsättningarna för flora och fauna i Nybroån kan höjas och rekreationsvärden kan skapas genom stigar,

rastplatser och en bro över Nybroån till betesmarken söder om ån. Området har potential att kunna skyddas som kommunalt naturreservat.” (Ur Översiktsplanens text)

Kommunen har i dagens läge endast ett enda kommunalt naturreservat. Det ligger norr om väg 9 i Sandskogen och bildar ett sammanhängande strövområde tillsammans med det statliga naturreservatet söder om väg 9.

Strandområdena i kommunen har en stor dragningskraft och strömmen av besökare ökar ständigt. Att utveckla strandområdena är problematiskt. Strandens ekosystem är ömtåliga och kräver särskild omsorg.

Ett strandområdes utveckling över tid kan studeras i Nybrostrand. På 60-talet när fritidsbebyggelsen anlades fanns blommande strandängar med stor mångfald utmed stranden. Artrikedomen var stor bl a av fjärilar. Slitaget var inte stort eftersom få människor rörde sig utefter stranden på smala stigar över strandängarna. Allt eftersom Nybrostrand bebyggs har slitaget på stranden ökat i o m att fler promenerar där. Strandängarna har minskat och ersatts med öppna sandytor som öppnar för sandflykt och erosion. Sanddynerna blir alltmer upptrampade när det är besvärligt att gå i sanden. Slitaget accelererar allteftersom det nya villaområdet utmed Köpingsbrovägen blir färdigbyggt.

Den föreslagna campingplatsen i östra Nybrostrand kommer att öka slitaget på strand och strandvegetation med såväl vanliga som sällsynta och rödlistade arter på Kabusa skjutfält. En naturvärdesinventering eller MKB bör göras innan planering av camping påbörjas.

En ökande och koncentrerad bebyggelse sliter alltså ner och utarmar ekosystem i närheten av bebyggelsen. Särskilt påtagligt blir det om man koncentrerar nyetableringen av bostäder till några få orter.

I Översiktsplanen framgår ej klart hur dess förluster av naturvärden och ekosystemtjänster kompenseras fram till 2030. Dessutom kan inte kompensationsåtgärder ses som en lösning på problemet med ständig ny exploatering av mark. Vi behöver värna de naturresurser som finns kvar och också avsätta nya områden som naturen kan ta i anspråk för att stärka den biologiska mångfalden.

Förändringen av stranden i Nybrostrand är mänsklig påverkan genom ökad bebyggelse. En skötselplan för stranden i Nybrostrand behöver upprättas för att på sikt få tillbaka/restaurera den ursprungliga natur som människor lockas av, flyttar till och vill uppleva. Låt stranden i Nybrostrand bli ett kommunalt naturreservat som täpper till luckan i kedjan av statliga reservat och Natura 2000-områden utmed sydkusten.

f) Kommunikationsstruktur

I översiktsplanen tas trafikbelastningen på riksväg 9 och med en ökande kontinental turism kommer antalet strandbesökare också att öka på sommarhalvåret, vilket bör beaktas i översiktsplanen. Man har inte planerat för hur man ska lösa biltrafiken eller parkeringskaoset som ofta uppstår längs kustremsan på väg 9.

Ringvägen är också hårt belastad och känns underdimensionerad för den passagerar- och transporttrafik som sjöfarten bidrar med om den läggs samman med den normala trafiken. I översiktsplanen är ett av fokusområdena att säkerställa förbindelserna till Ystads hamn för framtiden, men i bilagan ”trafikstrategi för Ystad” presenteras inga lösningar eller planer. Ringvägen är en viktig led för blåljusfordon och Ystad kommun måste tänka genom hur stor ökning av sjöfarten man har tänkt sig och vilka trafiklösningar som kan möjliggöra detta smidigt. Tänker man sig en ny förbindelse genom Sandskogen eller ska man bygga trafikbroar över staden? Man behöver minska bilkörningen till olika stränder med olika innovativa åtgärder anpassade till lokala förutsättningar.

I kommunens översiktsplan betonas det att det ska vara lätt att resa hållbart och att man vill prioritera gång, cykel och kollektivtrafik. Många har idag skaffat el-cykel och det är enkelt att ta sig mellan byarna och tätorterna. Det som kan vara hinder är att det inte finns belysning på vissa sträckor t.ex. på väg 9 strax innan Nybrostrand, eller stridsvagnsspåret mellan Köpingebro och Ystad, eller att det inte finns trygga (cykel)vägar som till exempel mellan Ystad och Tomelilla, Ystad – Glemmingebro - Hammenhög - Simrishamn.

g) Riktlinjer för användning av mark och vatten

Under detta avsnitt saknar vi generella riktlinjer för nybyggnation och renovering-ombyggnation. Riktlinjer som framgent styr detaljplaner och bygglov mot ett miljömässigt hållbart byggande och främjar energilösningar med låga koldioxidutsläpp.

Sådana riktlinjer kan tex föreskriva att ny bebyggelse ska anlägga solceller på tak, i första skedet kan man starta med kommunala byggnader eller byggnader som ägs av kommunala bolag.

Alltför ofta ser vi prospekt från byggherrar som målade beskriver hur naturresurser ska tas tillvara eller nyskapas och när sedan genomförandet sker får sådana åtgärder ofta stryka på foten. Här kan kommunen kunna inta en stramare hållning genom att i markavtalet vid försäljning av tomtmark skriva in klausuler så att miljöåtgärder verkligen kommer att genomföras.

Ystad den 29 december 2020

Styrelsen för Ystads Naturskyddsförening

Raija Lanas	Bengt Celander	Kerstin Svensson
Bert Rydhagen	David Altengård	Simon Lundin
Börje Nilsson	Maj Persson	Petra Rundqvist